L. 394/S.

Aleg. LXXXI.

Sprawozdanie

komisyi kultury krajowej w przedmiocie ustawy o ochronie własności polnej.

Wobec powszechnych w kraju naszym utyskiwań na brak poszanowania własności po wsiach, byłoby zbytecznem dowodzić naglącej potrzeby zaprowadzenia prawa, mającego na celu ochronę własności polnej; dla tego też komisya kultury krajowej, której rozpoznanie odpowiedniego przedłożenia Rządowego poruczonem zostało, nie zawahała się zalecić wys. Sejmowi przyjęcia takowego, z następującemi jednak zmianami:

W dziale I. traktującym o własności polnej i przestępstwie polowem uchyliła komisya zakaz pasania nocnego, z tej przyczyny, że zdaniem jej, zakaz ten w niektórych okolicach byłby dla właścicieli bydła, a zwłaszcza też koni, zbyt uciążliwym. Natomiast jednak przyznała w §. 7. Starostwu prawo wydania takiego zakazu, w miejscowościach, gdzieby zachodziła tego potrzeba, a mianowicie tam, gdzieby częste wydarzały się szkody nocne.

W dziale II. obejmującym postanowienia karne przyjęła komisya jako najniższą karę aresztu 24 godzin, zamiast projektowanych 6 godzin; (§. 12.) zmieniła w niektórych pozycyach grzywny ustanowione za przestępstwa, do popełniania których użyte były zwierzęta domowe lub ptactwo; (§. 15.), podwoiła wszystkie grzywny na przypadek, gdyby przestępca stawiał opór (§. 19.) a nadto uzupełniła te postanowienia przez dodanie §§. 25, 26. i 27.

§. 25. nadaje użytkującemu z gruntu, na którym popełnione zostało przestępstwo, zagrożone grzywną stale oznaczoną, prawo żądania tytułem wynagrodzenia szkody, bez względu na jej wysokość, kwoty wyrównywającej połowie naznaczonej grzywny.

W takim jednak razie poszkodowany traci prawo do żądania wszelkiego innego wynagrodzenia:

Komisya miała w tem podwójny cel na oku:

1. zabezpieczyć prawa poszkodowanego w razach, gdzieby ocenienie zrządzonej szkody znaczne przedstawiało trudności;
2. uniknąć, o ile możności kosztownego i uciążliwego dla szkodnika taksowania szkody.

Rzadkie będą przypadki, gdzieby zastosowanie tego przepisu nie okazało się dla obydwóch stron korzystnem.

§. 26. zawiera postanowienie karne na nieprawne zajęcie cudzego bydła, nie potrzebujące bliższego uzasadnienia.

§. 27. stanowiący, że postępowanie karne w każdej chwili zaniechanem być może, jeżeli szkodnik zaspokoi poszkodowanego, dostateczne znajduje usprawiedliwienie w ogólnych zasadach prawa karnego, i stanowczo wpłynąć może tak na uniknięcie licznych spraw, jak też na zgodne tychże załatwienie.

W dziale III. o straży polowej położyła komisya nacisk na przymus ustanowienia zaprzysiężonej straży.

Własność polna jest tej natury, że najzabiegliwszy nawet właściciel uchronić jej od wszystkich niebezpieczeństw o własnych siłach nie zdoła, dla tego też pomoc władzy jest konieczną. Pomocy tej bezpośrednio władza inaczej udzielić nie może, jak nadając strażnikom, przeznaczonym do czuwania nad ochroną rzeczonej własności, charakter straży publicznej.

Gdyby jednak strony wyłamywały się z pod obowiązku ustanowienia straży, stawiałyby Rząd w niemożności spełnienia należycie swego zadania — dlatego też przymus w tym względzie zdawał się komisyi koniecznym (§. 28.), wyjątki zaś dopuszczalne tylko w rzadkich przypadkach, za zezwoleniem Namiestnictwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym (§. 29.).

Komisya jednak zdaje sobie sprawę z ujemnych stron, jakie mieści w sobie ustanowienie straży zaprzysiężonej przez te same gminy i te same osoby, których mienie ma ochraniać, dlatego mniema, że ustanowienie takiej straży, z ramienia władzy, byłoby niezmiernie pożądanem.

We Francyi obowiązek utrzymywania przez gminy, własnym kosztem, tak zwanych „gardes champêtres“ istnieje już od r. 1795. Strażnicy ci dawniej bywali mianowani przez merów — na mocy jednak postanowienia z d. 25. marca 1852 obowiązek mianowania ich przeniesiony został na prefektów.

Tak samo u nas obowiązek ten mógłby być włożony stale na Starostów. Nominacya rządowa nadawałaby straży polowej więcej powagi, więcej niezależności od stron, których mienie ochrania, a tem samem więcej bezstronności przy śledzeniu i taksowaniu szkód. Nadto w razie ustanowienia straży z ramienia Władzy osiągnąćby się dało w licznych wypadkach połączenie pod jednym dozorem obszarów tak gminnego jak dworskiego.

Zbytecznem byłoby podnosić korzyści społeczne i finansowe takiego połączenia. Pomimo to przekonanie, komisya nie proponuje na teraz zaprowadzenia straży polowej z nominacyi rządowej gdyż zmiana ta wkraczałaby w ustawodawstwo gminne, do reformy którego komisya nie była powołaną.

Jako wynik postanowionej zasady musiała komisya w §. 28. ograniczyć przestrzeń (500 hektarów), która jako maximum pod dozór jednego strażnika oddaną być może, oznaczyć ostateczny termin do zadość uczynienia obowiązkowi ustanowienia strażnika (§. 28.), oraz orzec, co ma nastąpić, w razie jeżeliby obowiązek ten spełnionym nie był (§. 32.).

W dziale IV. o postępowaniu i władzach do tego powołanych oznaczyła komisya dokładniej kompetencyą Sądu powołanego do sądzenia obwinionego, nie mieszkającego w gminie, w której przestępstwo zostało popełnione (§. 42.). — Przepis ten polega na ogólnych zasadach prawa karnego.

W §§. 47. i 49. określone zostało wyraźniej prawo zajmowania i fantowania wypływające z §. 1321 u. c.

§. 48. przyznaje użytkującemu z gruntu prawo zabijania drobiu wyrządzającego mu szkodę a zająć się nie dającego, oraz wałęsających się po polach psów.

Przepis ten znajduje usprawiedliwienie w niemożności zabezpieczenia w inny sposób praw własności.

Umieszczając przepis zawarty w §. 51. miała komisya zamiar zasłonięcia szkodnika, którego zwierzęta zajęte zostały, od możliwych nadużyć poszkodowanego.

§. 53, dodany przez komisyę w zupełnej jest analogii z §. 54, którego treść objętą była projektem rządowym.

Dla uniknięcia z jednej strony sporów, z drugiej kosztów, proponuje komisya, aby wszelkie szkody do 5 złr. taksowane były ostatecznie przez zaprzysiężonego strażnika, a tylko wyższe przez taksatorów przysięgłych (§. 56.).

Według projektu rządowego przełożony gminy ma prawo sądzić w sprawach o wyrządzoną szkodę do wysokości 15 złr., — komisya pragnąc, ażeby sprawiedliwość wymierzaną była w jak największej liczbie wypadków na miejscu, — podniosła tę kwotę do 25 zł. (§. 60.).

Co do użycia kar, zdawało się komisyi najwłaściwszem, aby wpływały do kasy Rady powiatowej (§. 63.).

Wszelkie inne zmiany przez komisyą zaprowadzone są albo stylistyczne, lub też zawierają niektóre uzupełnienia przepisów pierwotnego projektu.

Kończąc sprawozdanie, komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy:

I. uchwalić dołączony projekt do ustawy ad **A.**

II. przyjąć uchwałę ad **B.**

Przewodniczący
Włodzimierz Dzieduszycki.

Sprawozdawca
Józef Badeni.

·|·

Rota przysięgi

dla straży polowej.

Przysięgam, że powierzoną nadzorowi memu własność polną dozorować i strzedz będę zawsze jak najstaranniej i najwierniej, że będę o wszystkich, którzyby w jaki bądź sposób usiłowali takową uszkodzić lub rzeczywiście uszkadzali, lub też w ogóle przestępstw polowych dopuszczali się, nie oglądając się na względy osobiste, sumiennie komu należy donosił, przestępców według potrzeby fantował lub przytrzymywał, że nigdy niewinnego nie będę fałszywie zaskarżał, lub podejrzywał, że będę się starał przeszkadzać wszelkiej szkodzie, podawał i szacował dokonane szkody według najlepszej wiedzy i sumienia mego, tudzież domagał się ich wynagrodzenia w drodze ustawą przepisanej, że bez wiedzy i zezwolenia moich przełożonych lub bez ważnej przeszkody nie będę nigdy zaniedbywał wykonania obowiązków moich, i że z powierzonej mi własności polnej każdego czasu zdam sprawę.

Tak mi Panie Boże dopomóż!

A.

USTAWA

obowiązująca dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, o ochronie własności polnej.

Za przyzwoleniem Sejmu Królestwa Mego Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

I. O własności polnej i przestępstwie polowém.

§. 1.

Własnością polną są wszelkie przedmioty, które z prowadzeniem gospodarstwa wiejskiego, w najobszerniejszem słowa tego znaczeniu, w pośrednim lub bezpośrednim zostają stosunku, a to: jak długo znajdują się na otwartem polu.

§. 2.

Wszelkie naruszenie własności polnej, oraz przekroczenie zakazów w ustawie niniejszej zawartych, lub też na jej podstawie wydanych, jest przestępstwem polowem i jako takie ma być karanem, jeżeli nie podpada pod przepisy ogólnej ustawy karnej lub innych szczegółowych ustaw.

§. 3.

W szczególności popełnia przestępstwo polowe, kto bez tytułu prawnego:

a) jeździ wierzchem lub w zaprzęgu po cudzych gruntach;

b) chodzi po ogrodach, po uprawionych lub do zasiewu przygotowanych rolach, po łąkach w czasie porostu trawy, tudzież gruntach wszelkiego rodzaju, przez ogrodzenia, tablice ostrzegające lub inne w okolicy używane znaki jako zamknięte oznaczonych;

c) wstępuje na drogi, które w czasie dojrzewania zboża lub owoców wskutek zarządzenia przełożonego gminy jako wzbronione oznaczone zostały;

d) usuwa cudze znaki ostrzegające, lub też takowe zaciera;

e) niszczy lub usuwa ogrodzenia, albo też otwiera zapory u tychże;

f) tworzy na cudzych gruntach nowe ścieszki lub drogi polne;

g) zaoruje, przekopuje, albo niszczy wspólne ścieszki lub drogi polne;

h) niszczy lub przenosi znaki graniczne;

i) woruje się w cudze grunta, lub zajmuje kosą cudze ziemiopłody;

k) obłamuje lub obcina drzewa, gałęzie, konary, zrywa kwiaty, owoce lub liście z drzew i krzewów, wyciąga paliki ochronne przy drzewach;

l) obcina lub obrywa kłosy, strączki i wszelkiego rodzaju rośliny, na polach, łąkach, drogach lub miedzach;

m) zbiera lub wykopuje kości, szmaty lub materye nawozowe w ogrodach lub na rolach, łąkach lub pastwiskach;

n) kopie na obcych gruntach ziemię, piasek, glinę, żwir, kamienie;

o) zbiera liście i owoce opadłe, czy to żrałe, czy niedojrzałe;

p) składa lub zrzuca kamienie, rumowisko, skorupy, śmieci i chwasty na obcym gruncie lub drodze;

r) używa cudzych drabinek, szop, przyrządów do suszenia siana, lub narzędzi i sprzętów w polu pozostawionych, tudzież takowe ukrywa zabiera lub uszkadza;

s) rozrzuca obce kupy ziemi, oborniku lub podściółki, kopy zboża i siana, brogi i sterty, oraz kopce z warzywami;

t) roznieca na cudzym gruncie ogień;

u) psuje lub zanieczyszcza cudze sadzawki, rezerwoary na ryby, zakłady do sztucznego chowu ryb, zakłady do nawodniania i odwodniania, budowy wodne, kanały i studnie polne;

w) pławi lub poi dowowe zwierzęta w cudzych wodach lub na takowe puszcza drób;

x) psuje lub zanieczyszcza blichujące się płótno;

y) fantuje cudze rzeczy lub zajmuje zwierzęta domowe pod pozorem, że wyrządzoną mu została szkoda polowa.

§. 4.

Popełnia również przestępstwo polowe, kto na swoim gruncie roznieca ogień, z którego wyniknąć może niebezpieczeństwo dla cudzej własności polnej.

§. 5.

Pozostawianie i pasanie domowych zwierząt i ptactwa po za miejscami zamkniętemi lub zagrodzonemi dozwolonem jest tylko pod należytym dozorem.

§. 6.

Na pastwiskach tak małych, lub tak położonych, że nawet przy dozorze zachodzi uzasadniona obawa uszkodzenia obcej własności przez pasące się na nich zwierzęta domowe i ptactwo, należy takowe paść na postronkach, lub przywiązywać do przedmiotów stałych.

§. 7.

W miejscowościach, gdzie zachodzi tego potrzeba, a mianowicie, gdzie często zdarzają się szkody nocne, może starostwo zakazać pasania nocną porą.

§. 8.

Jeśli drogi wiodące na pastwisko są tego rodzaju, iż przy przepędzaniu bydła słusznie obawiać się należy uszkodzenia cudzej własności, może Rada gminna, a względnie przełożony obszaru dworskiego wydać zakaz, aby na wskazanych przez nich przestrzeniach dróg nie pędzono bydła na paszę inaczej, jak z zachowaniem potrzebnych środków ostrożności.

§. 9.

Starostwo może ze względu na stosunki miejscowe celem ochrony własności polnej zarządzić, aby przepęd obcych stad bydła nocną porą gościńcami lub drogami wzdłuż niezagrodzonych pól lub łanów odbywał się tylko pod dozorem poganiacza, ustanowionego przez przełożonego gminy, a względnie przełożonego obszaru dworskiego. Prowadzący bydło winien poganiacza wynagrodzić, wedle taryfy przez władzę potwierdzonej.

§. 10.

Do pędzenia, trzymania lub pasania bydła na obcych gruntach potrzeba szczegółowego, tytułu prawnego, lub wyraźnego zezwolenia właściciela.

Przepis ten odnosi się w szczególności do pasania na ugorach i ścierniach, tudzież po drogach i miedzach polnych.

§. 11.

Pokłosie może się odbywać tylko za przyzwoleniem właściciela gruntu; w nocnej zaś porze wzbronione jest bezwarunkowo.

II. *Postanowienia karne.*

§. 12.

Każde przestępstwo polowe, w następnych paragrafach nie wymienione, karaném będzie grzywną od 1 do 40 złr. lub aresztem od 24 godzin do 8 dni.

§. 13.

Kto jeździ wierzchem lub w zaprzęgu po cudzym gruncie, podlega grzywnie po 1 zł. od sztuki bydła, wyjąwszy, kiedy do tego był przymuszony złym stanem drogi.

§. 14.

Kto chodzi po cudzych gruntach wymienionych w §. 3. lit. b. — lub wstępuje na drogi wzbronione, podlega grzywnie 50 centów.

§. 15.

Kto niezachowuje przepisów objętych w §. 5 do 10 podlega grzywnie według następującej taksy:

za sztukę nierogacizny	1 złr.	— ct.
„ „ bydła rogatego		60 „
„ konia, muła lub osła		50 „
„ kozę		40 „
„ owcę		20 „
„ prosię ssące		10 „
„ gęś		10 „
„ sztukę innego drobiu		5 „

§. 16.

Grzywna paragrafem powyższym postanowiona będzie podwojoną, jeżeli przestępstwo popełnione zostało:

a) z umysłu,

b) w czasie uroczystego nabożeństwa,

c) nocną porą,

d) na rolach uprawionych lub obsianych, w ogrodach, na łąkach wilgotnych lub grzęskich, tudzież na gruntach ogrodzonych, lub też tablicami ostrzegającemi albo w inne w okolicy używany sposób jako zamknięte oznaczonych.

§. 17.

Kto niszczy lub uszkadza cudze drzewa i krzewy na pniu, podlega grzywnie po 2 złr. od jednej sztuki. —

§. 18.

Kto bezprawnie łamie lub uszkadza gałęzie, obrywa owoce, kwiaty lub liście albo wyciąga znajdujące się przy drzewkach pale ochronne, podlega grzywnie po 1 złr. od sztuki drzewa, krzewu lub pala.

§. 19.

Grzywny w §. 13 do 18 oznaczone będą podwojone, jeżeli przestępca przy zajmowaniu lub fantowaniu stawiał opór.

§. 20.

Jeśli zachodzą okoliczności na szczególne uwzględnienie zasługujące, można zniżyć grzywny powyżej wymienione do połowy,

§. 21.

Grzywny zasądzone w jednej i tej samej sprawie karnej przewyższać nie mogą łącznej kwoty 40 zł

§. 22.

Kto stanie się przyczyną przestępstwa przez to, że wyda polecenie nie dość dokładne lub wyda takowe osobie niezdolnéj do należytego jego wypełnienia — niemniej kto wysyłając bydło na pastwisko nieobznajomi pasterza z granicami tego pastwiska, ulegnie grzywnie do 5 złr. bez względu na to, czy dopuszczający się przestępstwa został lub nie został pociągnięty do odpowiedzialności.

Grzywna ta nie powinna jednak nigdy być wyższą od kary postanowionéj za same przestępstwo.

§. 23.

Jeżeli przestępstwo polowe popełnione zostało przez kilka osób, to za zrządzoną szkodę odpowiadają w razie złego zamiaru, wszyscy solidarnie, w razie przeciwnym, każda z nich w miarę wysokości wyrządzonej przez siebie szkody (§. 1301. i §. 1302. u. c.)

§. 24.

Szkodnik obowiązany jest, niezależnie od kary wynagrodzić zrządzoną szkodę.

Za szkody zrządzone przez dzieci odpowiadają rodzice lub opiekunowie, za szkody zrządzone przez służacych — służbodawcy, jeżeli przestępstwo z ich polecenia lub na ich korzyść było wykonaném, za szkody zrządzone przez zwierzęta domowe i ptactwo zawsze tychże właściciel.

§. 25.

Przy przestępstwach zagrożonych, stale oznaczoną grzywną może użytkujący z gruntu, na którym przestępstwo popełnione zostało, żądać jako wynagrodzenie szkody bez względu na jej wysokość, kwoty wyrównywającéj połowie grzywny, naznaczonéj za przestępstwo popełnione bez okoliczności obciążających.

W takim jednak razie traci prawo do wszelkiego innego wynagrodzenia.

§. 26.

Kto cudze zwierzęta nieprawnie zajmuje, podlega za każdą sztukę takiej samej karze, jaka oznaczoną została w §, 15.

Właściciel nieprawnie zajętego zwierzęcia, ma nadto prawo żądać stósownie do swego uznania albo wynagrodzenia zrządzonej przez zajęcie szkody, lub téż przysądzenia kwoty wyrównywającéj połowie grzywny wymierzonej.

§. 27.

Jeżeli szkodnik przed wydaniem wyroku zaspokoi poszkodowanego, postępowanie karne winno

być zaniechaném; szkodnik poniesie jednak koszta spowodowane rozpoczęciem rzeczonego postępowania.

III. O straży polowej.

§. 28.

Dla ochrony własności polnej od szkód ma być ustanowioną najdaléj w rok po ogłoszeniu niniejszej ustawy stała straż polowa i jako taka zaprzysiężoną.

Każda gmina obowiązaną jest dla ochrony, własności polnej w jej terytoryum położonej, ustanowić wspólną zaprzysiężoną straż polową a mianowicie, przynajmniej jednego strażnika na 500 hektarów (863 morgów n. a.)

Równy obowiązek ciąży na obszarze dworskim co do gruntów w obrębie jego położonych.

Kilka gmin lub obszarów dworskich, lub obszar dworski z gminą, mogą za pozwoleniem Starostwa, ustanowić wspólną straż polową.

§. 29.

Dla wyjątkowych miejscowych przyczyn może Namiestnictwo, w porozumieniu z Wydziałem krajowym uwolnić tak gminy jak obszary dworskie, co do całości lub części posiadanego terytoryum od obowiązku ustanowienia straży polowej, lub zezwolić na to, aby jednemu strażnikowi oddany został nadzór nad przestrzenią przenoszącą, 500 hektarów.

§. 30.

Koszta utrzymania straży ustanowionej przez gminy, rozkładane będą na posiadaczy w stosunku posiadanej przestrzeni.

§. 31.

Jednemu lub kilku posiadaczom nieprzerwanego kompleksu gruntów mających najmniej 50 hektarów, ($86^3/_{10}$ morgów niż. austr.) przestrzeni, wolno ustanowić osobną zaprzysiężoną straż polową, bez względu na to, czy rzeczone grunta położone są w jednej czy w kilku gminach.

Postanowienie osobnej zaprzysiężonej straży polowej dla obszaru niezawierającego wyż wspomnionej ilości gruntu, wymaga poprzedniego przyzwolenia Starostwa.

§. 32.

Starostwo zatwierdza i zaprzysięga straż polową na przedstawienie stron do ustanowienia takowej obowiązanych. Jeżeli która ze stron nie dopełni tego obowiązku w terminie §em 28. przepisanym, natenczas Starostwo naznaczy powtórny, nie dłuższy jednak niż miesięczny termin, po upływie którego zamianuje z urzędu, na koszt ociągającego się strażnika zaprzysiężonego, który tak długo obowiązki swoje pełnić będzie, dopóki inny odpowiedni strażnik nie zostanie przez uprawnionego, Starostwu do zaprzysiężenia przedstawionym i przez takowe zatwierdzonym.

§. 33.

Zaprzysiężona straż polowa stoi na równi ze strażą publiczną.

Każdy strażnik winien złożyć przysięgę według załączonej roty ·/.

§. 34.

Do straży polowej przyjętym być nie może, kto nie ukończył 20 lat wieku, nie posiada dostatecznego fizycznego uzdolnienia i nie zasługuje na zaufanie.

§. 35.

Zaprzysiężony strażnik lasowy, może być równocześnie zaprzysiężony jako strażnik polowy.

§. 36.

Każdemu zaprzysiężonemu strażnikowi polowemu winno starostwo wydać dla legitymacyi sto-

sowny certyfikat, zawierający dokładne oznaczenie obszaru oddanego pod jego dozór.

O zachodzących w rejonie nadzorczym zmianach należy bezzwłocznie donieść Starostwu celem sprostowania pomienionego certyfikatu.

Zaprzysiężony strażnik polowy przyjmujący obowiązek u innego właściciela, winien certyfikat swój przedłożyć właściwemu Starostwu, które wyda mu nowy zmienionym stosunkom odpowiadający certyfikat, z odwołaniem się na przysięgę złożoną przy wstąpieniu do służby pierwotnej.

Formę certyfikatu oznaczy Starostwo.

§. 37.

Jeżeliby zaszły takie okoliczności, dla których zaprzysiężony strażnik nie byłby był mógł być dopuszczonym do przysięgi, natenczas Starostwo winno odwołać udzielone mu zatwierdzenie i wydany certyfikat odebrać.

Strażnik przysięgły wyrokiem Sądu karnego skazany, traci posadę z mocy prawa.

§. 38.

Strażnik zaprzysiężony obowiązanym jest przy wykonywaniu służby używać odznak służbowych przez Starostwo przepisanych.

§. 39.

Straż polowa zaprzysiężona uzbrojoną być może w broń sieczną, której tylko w obronie własnej użyć jej wolno.

§. 40.

Ustawa z dnia 16. czerwca 1872 (Dz. p. p. Nr. 84) określa stanowisko urzędowe zaprzysiężonego strażnika polowego, mianowicie co do wiarogodności jego zeznań, co do prawa przytrzymywania i pogoni osób na przestępstwie polowem schwytanych, lub o takowe podejrzanych, wreszcie co do prawa fantowania.

§. 41.

Starostwo obowiązane jest, prowadzić wykaz wszystkich znajdujących się w powiecie zaprzysiężonych polowych i utrzymywać ten wykaz w ciągłej ewidencyi.

Naczelnik gminy i przełożony obszaru dworskiego, niemniej właściciele gruntów w §. 31 wymienieni, są obowiązani, pod zagrożeniem grzywny od 2 do 10 zł. donosić Starostwu najdalej w ciągu dni 14 o każdej zmianie w stanie ustanowionej przez nich zaprzysiężonej straży polowej.

IV. O postępowaniu i władzach do tego powołanych.

§. 42.

Prawo dochodzenia i karania przestępstw polowych popełnionych tak w gminie jak na obszarze dworskim przy tej gminie istniejącym, wykonywa jako Sąd naczelnik tejże gminy wraz z dwoma asesorami (przysiężnymi) w poruczonym zakresie działania.

Przepis ten będzie miał zastósowanie wtedy nawet, kiedy przestępca mieszka w innej gminie.

W tym razie wydany wyrok, jeżeli mu się winny dobrowolnie nie podda, przesłanym będzie do wykonania przełożonemu tej gminy, w której winny mieszka.

§. 43.

Jeżeli obwinionym jest właściciel lub przełożony obszaru dworskiego, lub też członek Sądu §. powyższym ustanowionego, również jeżeli członek sądu jest poszkodowanym, natenczas powołanem jest do przeprowadzenia postępowania karnego w pierwszej instancyi Starostwo.

§. 44.

Zarządzenie postępowania karnego ma nastąpić na skutek doniesienia zaprzysiężonego strażnika polowego, lub na żądanie poszkodowanego.

§. 45.

O każdem przestępstwie polowem winien strażnik polowy ustanowiony przez gminę donieść przełożonemu gminy, ustanowiony zaś przez obszar dworski lub osoby w §. 31 wymienione, służbodawcy, a zarazem przełożonemu gminy.

§. 46.

Przełożony gminy obowiązany jest zawiadomić natychmiast poszkodowanego o każdem naruszeniu własności polnej, o takich zaś przekroczeniach, które podpadają pod powszechną ustawę karną donieść sądowi karnemu.

§. 47.

Kto na gruncie, z którego użytkuje, napotka cudze zwierzęta, może w myśl §. 1321 takowe zająć, w takiej jednak tylko ilości zatrzymać, aby ona wystarczała do zabezpieczenia wyrządzonej szkody.

§. 48.

Wszelkiego rodzaju drób i gołębie napotkane na obsianych lub uprawionych gruntach, na łąkach lub ogrodach, a zająć się niedające, mogą być przez tych, którzy z rzeczonych gruntów użytkują zabite i dla zabezpieczenia wynagrodzenia zatrzymane, dopóki szkoda wynagrodzoną nie zostanie, poczem zwrócone być winny właścicielowi.

Psy po polu się włóczące mogą również być zabite.

§. 49.

Strażnik polowy, obowiązany jest, w zastępstwie uprawnionego, zrobić użytek z praw, w dwóch poprzedzających paragrafach określonych.

§. 50.

W razie zajęcia zwierząt, winien strażnik polowy ustanowiony przez gminę oddać takowe

przełożonemu gminy, strażnik zaś ustanowiony przez obszar dworski i osoby wymienione w §. 31 swemu służbodawcy, nadto donieść o zajęciu przełożonemu gminy.

Tak samo winien postąpić z zabranemi fantami.

§. 51.

Zajęte bydło musi natychmiast być wypuszczone, jeżeli właściciel składa jako zastaw kwotę pieniężną dostateczną do zabezpieczenia należącego się poszkodowanemu wynagrodzenia. Wysokość takowej oznaczy, w razie sporu, przełożony gminy.

§. 52.

Przełożony gminy winien o zajęciu lub zafantowaniu niezwłocznie zawiadomić tak właściciela, jak poszkodowanego, a zarazem zawezwać tego ostatniego, by swoje pretensye co do wynagrodzenia szkody uzasadnił najdalej w przeciągu 8 dni od dnia zajęcia, w przeciwnym bowiem razie, winno zajęte bydło lub fant zwrócone być właścicielowi.

§. 53.

Jeżeli właściciel zajętego bydła nie jest wiadomym, poszkodowany będzie miał, po 30 dniach od zajęcia, prawo żądać od przełożonego gminy spieniężenia takowego.

Uzyskana ze sprzedaży kwota posłuży przedewszystkiem do pokrycia przysądzonej szkody, oraz kosztów prawnych, reszta zaś będzie złożoną do depozytu, a jeżeli właściciel, pomimo zarządzonego poszukiwania, nie zgłosi się w ciągu roku, wniesioną do kasy Rady powiatowej.

§. 54.

Przedmioty z przestępstwa polowego pochodzące winny być natychmiast prawemu właścicielowi oddane.

Jeżeli właściciel nie jest wiadomym winien naczelnik gminy przedmioty te tymczasowo zachować, a jeżeli podlegają zepsuciu spieniężyć.

Jeżeli prawy właściciel, pomimo zarządzonego dochodzenia, nie zgłosi się w ciągu roku, to kwota uzyskana ze sprzedaży rzeczonych przedmiotów wniesioną będzie do kasy Rady powiatowej.

§. 55.

Przełożony gminy winien co do każdego przestępstwa polowego, które w myśl §. 42. ma być przedmiotem dochodzenia, natychmiast sprawdzić istotę czynu i zebrać możliwe dowody, a jeśli zachodzi potrzeba, zarządzić bezzwłocznie oszacowanie szkody.

Następnie powinien usiłować doprowadzić strony do zgody, a jeżeli ta nie nastąpi, wydać orzeczenie i oznaczyć wysokość wynagrodzenia; przyczem należy mieć wzgląd na wartość przedmiotów w myśl poprzedniego §. poszkodowanemu zwróconych.

§. 56.

Do oszacowania szkody wyrządzonej przez przestępstwo polowe, powołaną jest przedewszystkiem zaprzysiężoną straż polowa.

Jeżeli jednak szkoda według mniemania polowego przewyższa kwotę pięciu złr., winien w takim razie przełożony gminy zarządzić oszacowanie takowej przez jednego zaprzysiężonego detaksatora.

§. 57.

Starostwo ma ustanowić i zaprzysiądz w każdej gminie detaksatorów do taksowania szkód z przestępstw polowych pochodzących.

§. 58.

Przełożony gminy, a względnie Starostwo przyzna detaksatorowi za każdorazową czynność odpowiednie wynagrodzenie.

§. 59.

Co do postępowania karnego obowiązuje rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 5. Marca 1858 r. (Dz. p. p. N. 34).

W wyroku karnym należy również:

1). wymienić osoby do wynagrodzenia szkody obowiązane, (§. 24.)

2). oznaczyć wysokość wynagrodzenia poszkodowanemu przyznanego na mocy zawartej z obwinionym ugody, lub też na podstawie oszacowania,

3). zasądzić zwrot wydatków, powstałych wskutek zajęcia i żywienia bydła, niemniej wskutek szacowania szkody przez zaprzysiężonego detaksatora.

§. 60.

Jeżeli poszkodowany żąda wynagrodzenia przenoszącego 25 złr. odesłany będzie do zwyczajnej drogi sądowej.

§. 61.

Narzędzia użyte do wykonania przestępstwa polowego służą przedewszystkiem do zabezpieczenia poszkodowanego.

Jeżeli jednak szkoda i koszta postępowania są pokryte, natenczas narzędzia będące własnością szkodnika przepadają, a osiągnięta ze sprzedaży kwota wniesioną być winna do kasy Rady powiatowej, o ile wartość tych rzeczy nie przenosi kwoty 5 złr. a przytem jest mniejszą, aniżeli przyznane wynagrodzenie szkody.

W razie przeciwnym należy narzędzia zwrócić właścicielowi.

§. 62.

Od orzeczenia przełożonego gminy służy rekurs do właściwego starostwa.

Rekurs wnieść należy do przełożonego gminy, ustnie lub na pismie, w przeciągu ośmiu dni licząc od dnia ogłoszenia, a względnie doręczenia wyroku.

W przypadkach w których Starostwo jest pierwszą instancyą obowiązują co do dalszego rekursu ogólne przepisy.

Przeciw dwóm równobrzmiącym orzeczeniom nie ma dalszego rekursu.

§. 63.

Kary pieniężne wpływają do kasy właściwej Rady powiatowej.

W razie niemożności ściągnięcia kary pieniężnej, należy ją zamienić na karę aresztu, albo na dnie robocze, do publicznych celów.

Przytem wymierzać można zamiast grzywny do 5 złr. karę aresztu 24 godzin.

Zwykłą miejscową płacę robotnika uważać należy jako równą jednemu dniowi roboty.

§. 64.

Prawo dochodzenia i karania przestępstw polowych, ulega przedawnieniu, jeżeli w przeciągu 3 miesięcy od dnia kiedy przestępstwo zostało popełnione, nie nastąpiło doniesienie do właściwej władzy.

Pretensye o wynagrodzenie szkody pochodzącej z przedawnionego przestępstwa polowego, mogą być poszukiwane w drodze cywilnej.

V. Przepisy dodatkowe.

§. 65.

W 30 dni po ogłoszeniu niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą wszystkie dotychczasowe przepisy tyczące się ochrony własności polnej.

§. 66.

Wykonanie tej ustawy polecam moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

B.

Uchwała.

Zważywszy, że w projekcie do ustawy o ochronie własności polnej powołane są postanowienia, których znajomość przy wykonaniu ustawy jest potrzebną.

Sejm wzywa Wydział krajowy:

1. aby równocześnie z ogłoszeniem niniejszej ustawy polecił wydrukować książeczkę w obydwóch językach krajowych, którąby prócz tej ustawy zawierała ustawy i postanowienia na jakie się ona powołuje;
2. aby książeczkę tę jak najrychlej wszystkim gminom i przełożonym obszarów dworskich bezpłatnie rozesłał.